

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 4. No. 16. 1940

İSMAİL SAİB EFENDİ HOCA (1871-1940) VE TIB TARİHİMİZ

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Sağlığında karşısında safbestesi ihtiram duranlar İsmail efendinin ahlakî ve ilmî meziyetlerini pek iyi bilirler. Onun ilimde bir yanlışlık yapmak istemiyenlerin eserlerinde tesirleri vardır. İsmail efendi etrafındakilere müfid olmak gayretile ahlafa kendisini tanıtacak bir eser bırakmağa boş vakit bulamamıştır. Onun için gelecek nesil onun ismini ilmî etüdlerde arzusu hilafına bazan zikrolunur göreceklendir. Öyle bir zengin ki servetinden başkaları müstefid olmuştur, öyle bir alim ki ilmini etrafa taşımış. İlmî tetkiklerde bulunacaklara doğru yolu göstermiştir. O İstanbulda ve islâm âleminde bulunan eserlerin hakiki bir ruhu mahiyetinde idi. Her hangi bir eseri ve münderecatını sorduk mu anlatırdı. Eğer bunlar toplansaydı cildler dolar ve İstanbul kütüphanelerinin muhteviyatı anlaşılırdı. Onun okumadığı kitap kalmamıştır. Reyleri çok kuvvetli idi. Bir çok alimane addedilen eserlerin mahiyetini ortaya koydu. Onun el yazısı iyi tanınırsa okuduğu umumî ve hususî nadide kitaplarda kayıtlarına ve mufassal malumata rastlanacağına şüphe edilmesin. Hem bunların arasında ne mühim tercemei haller çıkacaktır.

Üstadın tıp tarihimize sayısız ve emsalsiz yardımları dokunmuş, en mühim eserleri o bize göstermiştir. Herkesin kendisine çok müracaet etmedikleri devrelerde eline geçen bu kitaplarda müfid notları vardır. Bu notlar toplansa İsmail efendiyi ahfada anlatabiliriz. Tarafından toplanmış ve yazılmış müntehibat vardır.

İsmail efendi tıbbî atik ile çok meşğul olmuştur. Zamanımızda tıbbî atike vakıf yegâne bir alimdi, diyebiliriz. Vefatından iki gün sonra öğrendikki mülkiye tıbbiyesine sami'sıfatile devam etmiş, hattâ hekimler arasında çok sevilen, hocam ve küçük İzzet diye maruf dok-

TÜRK TABABET TARİHİNİN AMERİKADA AKİSLERİ

SAİM SAĞLIK

Diyarbakır As. Hst. Nisaiye Kl.

938 senesi ilk aylarında Chicago'da « De Lee » kliniğinden ayrılırken, « Türkiyede » Viladiye-Nisaiye ve Gülhane ihtsas Okul Tarihçesi » hakkında hülâsa olarak hazırladığım yazı Amerikan Tıp Tarihi Enstitüsü tarafından kabul edilerek neşredilmiştir.

(A Sketçh of the History of Gynecology and Obstetrics in Turkey, R. M. Keskin and S. Sağlık, reprinted from Bulletin of the Institute of the History of Medicine, Vol. VI, No. 8, Octob, 1938).

Gönderilen kopyaları Avrupada 19 muhtelif Üniversite Kliniklerine ve bir kısmı da Amerikan Kliniklerine gönderilmiştir. Chicagodan Prof. De Lee ve Philadelphia'dan Prof. Bland bilhaasa İbni sina'nın Türk orijinden oluşu hakkında İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitümüzün Vakıfane araştırmalarına samimi ilgiler göstermişlerdir. (Türkçesi, Türk Tıp Tarihi Arkivi Cilt 2, No. 11. 1939 da yazılmıştır).

Philadelphiadan Prof. Dr. P. Brooke Bland, Jafferson Medical College Hastanesi Hekimlerinin aylık toplantısında makalenin hülâsasını ve faydalı bulduğu resimlerini projeksiyonla tebliğ etmiş ve Türk « İbni Sina » yı tanıtmıştır. (27. 1. 1939).

Mektuplarında memleketimiz hakkında çok samimi duygular gösteren Prof. Bland, Jafferson Hastanesi kadın Kliniği Direktörlüğünden çekilirken son okuduğum (Bazı Eski Otörler ve Bazı Eski Kitaplar) adındaki broşürüne, İbni Sinanın yeni etüdlere göre Türk orijinden olduğunu iktibas ederek tebarüz ettirmiştir. Kendilerinin bu ilmi ve samimi alakalarına mintakamız 7 inci etibba odası namına teşekkür edilmiştir. Travayının bu defa bana gönderdiği bir suretini aynen nakle çalıştım.